

Qvadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singvlos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibvs, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. V. Facta est dissensio in turba. vsq[ue] & reuersi sunt vnusquisqu[ue] in domum suam. Ioan. 7. 43.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

alia duo: currenti contra se in quadrigis, & armis bellicis, occurrit sedens super pullū afinæ mansuetus, & pauper. Summè potenti, patientiam opponit; Iracundiæ, pacem; furori, mansuetudinem, tyrannidi, subiectionem; oppressioni, silentium; direptioni, largitatē; iniuriantī, remissionē; maledicenti, benedictionē; calumnianti, deprecationem; & odio prosequenti, & persequenti, veram dilectionem plenam operibus bonis. At si tu horum armorum usum non babes, iam non es miles Christi, sed mundi, & diaboli. Si dixerit tibi Iosue: *Noster es, an aduersarium?* quid respondebis illi? *Christianus sum.* Sed ostende mihi ex operibus si. *tem tuam;* ex armis militiam tuam; ex moribus vitam tuam. Princeps ille exercitus Domini, quem vidit, interrogauit, & adorauit Iosue, euaginatam tenebat gladium; insinuans promptum atq; paratum adiutorium Domini, si fecerimus vt Iosue, qui fecit, vt sibi fuerat imperatum. Quid verò nobis imperatum

Matth. 5. 38. est? *Audistis, quia dictum est antiquis: oculo pro oculo, dente pro dente. Ego autem dico vobis: Non resistere malo: Hoc Christus.*

Rom. 12. 17. Paulus verò: *Nulli malum pro malo reddentes. Non vosmetipsos defendentes, sed*

14. *date locum ira. Benedicite persequentibus vos, benedicite, & nolite maledicere.* Sed iubet Paulus. Hæc autem ad exemplum

1. Pet. 2. 21. Christi, vt monet Petrus: *Qui cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur. Tradebat autem iudicanti se iniuste.* O mysterium! Iosue imperatur: *Solue calceamentum tuum de pedibus tuis, locus enim in quo stas, sanctus est.* Quis verò locus hic sanctus? Ager vrbs Iericho. Quare sanctus? Quia in eo futurus Christus Sanctus Sanctorum, & tūm maximè cum dixit discipulis suis: *Eccc ascendimus Ierosolymam, vbi filius hominis tradetur & crucifigetur.* Ita enim habet Euangelista post hæc verba: *Cum appropinquaret Iericho; ascendens itaq; Ierosolymam, & predicans suam Passionem, erat in agro vrbs Iericho: Ager ergò est locus, vbi Christus ambulat, vadens pati, & crucifigi. Hoc ergo imperatur nobis, vt nudis pedibus, mundis vestigijs ascendamus cum Christo*

ad Passionem ad patientiam & mansuetudinem. Si sic imperata fecerimus, videbimus principem exercitus Domini, euaginatam tenentem gladium, vt de inimicis nostris vltionem sumat, vt nos defendat ab hostibus, liberet à malo, eruat à periculis, & de ore leonis. Sis tu ours Christi, quia sicut ouis ad occisionem ductus est, & erit ipse sicut pastor, ita & protector tuus, vt nō sit, qui eripiat te de manu eius. Propterea enim & suæ Passioni subiecit resurrectionem. *Et occident eum* (inquit) *& tertia die resurget.* Vt sciamus, quoniam si loci passionum fuerimus, erimus & resurrectionis. Si tolerabimus, & conregnabimus. Heu! officium hoc cur non sequimur? Professionem nostram nō tenemus? Statum nostrum non honoramus? Nostro ipsi Regi ac Duci nō adharemus? Petrum saluaturus Dominus apprehendit dexteram eius, ad ipsum enim accedebat. Accedite ad eum, & liberabimini: appropinquate illi, & saluabimini; imitami illum, & illuminabuntur corda vestra, & sanabuntur corpora vestra, & eritis sub tutela illius, qui saluos facit sperantes in se, & destruit in seipsis confidentes, & omnes à se recedentes perdit. Ergò, Domine, sub vmbra alarum tuarum protegenos, & dona nobis vitam æternam. Amen.

FERIA V. DOMINICÆ DE LAZARO.

CONCIO PRIMA.

Facta est dissensio in turba, vsque, & reuersi sunt vnusquisque in domum suam.

Ioan. 7. 43.

ARGVMENTVM.

Duo specula inueniuntur ad Deum cognoscendum. Creaturarum vnum, Scripturarum alterum. Vtilitas & necessitas Scripturarū. Explanantur

CCCC 3 omni

omnia illa loca Noui Testamenti, quae de traditione Christi agunt, & hoc excellenter.

- I.** **C**ONTRARIETAS illa, quae his verbis expressam reliquit Salomon: *Labia sapientis disseminabunt scientiam: os stultorum dissimile erit;* potissimum patet in Passione Domini, cuius scientia sapientissime à sanctis viris in literis sacris disseminata est. At os stultorum dissimile fuit, per quos verificatum est varicinium illud Osae Prophetae: *Non est veritas, & non est misericordia, & non est scientia Dei in terra.* Neque enim Philosophi duntaxat, verum & Scribae, & Pharisei dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt, qui peritiã scripturarum prætendentes, atque in lege gloriantes, id iactabant, quod Apostolus illis impingit, dicens: *Confidit seipsum esse duces caecorum, lumen eorum, qui in tenebris sunt eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiae, & veritatis in lege.* Et tamen ut idem ait Apostolus: *Excitati sunt, & cæci, duces caecorum facti, ceciderunt in foueam, quam fecerunt.* Eorum est enim vox, quam hodie in Euangelio audimus ad ministros, qui verba Christi extollebant. *Nunquid & vos seducti estis? Nunquid ex Principibus aliquis credidit in eum, aut ex Pharisæis? Sed turba hæc, quæ non nouit legem, maledicti sunt.* Quinimò, & ad Nicodemum, qui erat & ipse ex Pharisæis, & Princeps Iudeorum. *Nunquid & tu Galilæus es? scrutare scripturas, & vide, quia à Galilæa propheta non surgit.* Sicut ergò in Christo scandalizati sunt: ut qui vere est lapis pretiosus, & probatus à Deo, factus sit illis lapis offensionis, & petra scandali. Ita in legem impegerunt, ut esset illis in scandalum, perperam illam intelligentes, ac deprauantes, ex ea sibi errorum monstra fabricantes, sicut scrutabantur, & gentes similitudinem simulachrorum suorum. Nos ergò quos vocauit Deus in admirabile lumen suum, & quibus aperuit sensum ad intelligendas scripturas, facti obedientes præcepto illo Iesu: *scrutamini Scripturas, quia illa sunt,*
- P. ou. 15. 7.**
- Osea 4. 1.**
- Rom. 1. 22.**
- Rom. 2. 19.**
- Rom. 11. 7.**
- Iohan. 3. 1.**
- Isa. 28. 16.**
- 1. Pet. 2. 8.**
- 1. Cor. 13. 14.**
- 1. Mach. 3. 48.**
- 1. Pet. 2. 9.**
- Luc. 24. 41.**

quæ testimonium perhibent de me; sacros etiam uoluimus libros, ut Christum, qui finis est legis, & de quo in capite libri scriptum est, claris intuentes, illi credamus, illum amemus, & quæ nobis præcepit diligenter obseruamus.

Vbi duo. Primum, cur Scripturarum 2. pannis, Christus sit inuolutus, & reclinatus in præcepto, qui est sermo contemptibilis, non elatus in sublimitate sermonis. Secundò, introspectientes in hanc arcam testamenti, videlicet scrutantes scripturam ipsam, dispiciamus ipsum Regem gloriæ, quatenus non est ei species neque decor, sed quasi absconditus vultus eius.

De primo id in primis consideramus, quod Deus nobis obiecit specula, in quibus Deum, quæ nunc à facie ad faciem videre non possumus, ut nostra fert infirmitas, possumus contemplari. Alterum creaturarum: Alterum Scripturarum. Et primum quidem, quod est creaturarum, omnibus prorsus hominibus oblatum est: ut in illud intendentes mentis oculos, Creatorem ipsum quasi in ænigmate conspicerentur. Alterum verò maxime datum est populo suo, quem peculiariter elegerat inter omnes gentes. Quod tandem postquam Dei Verbum ipsum caro factum est, obtulit omnibus, qui credere uoluissent. In primo speculo seipsum Deus, omnium Creatorem maxime declarauit: Nam (ut dicebat Apostolus) non sine testimonio, se metipsum reliquit, benefaciens de celo, uans pluuia, & tempora fructifera, implens eibos, & latius corda nostra. Creatura enim sunt testimonium Dei, quæ nobis protestantur, à seipsis non esse, sed ab uno omnium Conditorum, qui fecit caelum, & terram; & mare, & omnia, quæ in eis sunt; ut hæc trina rerum machina quodam quasi vestigio nos duceret ad illum, qui est Unum, Verum bonum. In secundo verò speculo, quod est Scripturarum, Deus in primis ut Saluatorem se nobis obtulit cognoscendum & contemplandum. Et quoniam per incarnationem, qua factus est homo, Saluator omnium effectus est, propterea illum ut Iesum Christum Dominum nostrum nos docent Sacrae litteræ. Et quoniam non

non erat venturus in constitutione mundi, neq; mox à mundi constitutione, vt esset expectatio Gentium, & veniret desideratus cunctis Gentibus, à quibus reciperetur, sed in plenitudine temporis, tempore videlicet illo impleto, de quo dixit aliquando: *Meum tempus nondū impletū est;* debuerunt Sacrae litteræ illū delineare, ac prænunciare, vt omnes crederent in eum, qui venturus esset: debuerunt, & post aduentum Domini, eum quasi digito demonstrare, dicentes: *Ecce Agnus Dei, qui tollit peccata. Hic est Filius Dei, qui credit in illum, habet vitam æternam.*

Hæc aut sunt duo testamenta, testimoniū perhibentia de illo, quorū vetus duob. testibus firmatum est, Moysæ & Elia, id est lege & Prophetis: Nouum verò tribus testibus stabilitum, & ratum factū est, Petro videlicet, Iacobo, & Ioanne; in quibus Ecclesia lumine plena, & domus fundata supra firmam petram clamata finibus

terre, & in omni loco. *Ecce sponsus venit, exite obviam ei,* cum gaudio suscipientes verbum Dei. Propter quod prædicatō Euangelio in vniuerso mundo, totus mundus post eum abit, & adorant eum omnes Reges terre, & omnis terra veneratur, & meruit eum omnes fines terre.

Porro in ore duorum vel trium testium stat omne verbum. Si ergo Testamentum vetus, quod antiquatur, & senescit, stetit in ore duorum testium; hoc, quod est nouum & æternum, permanens videlicet in sæculum & in sæculum sæculi, in ore triū testium stare, fuit congruentissimū; vt per duos ibi, & per tres hic intelligatur sufficiens demonstratio: hic verò superans; ac propterea si ibi fuerant centum quadraginta quatuor millia signati, hic visa est turba magna, quam dinumerare nemo potest omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis.

Sic ergo conuenientia apparet & ratio, quamobrem voluit ante tempus prædici quæ ventura erant. Cum autem in hesterna lectione diceret; *Ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis; tradetur enim gentibus, & illudetur, & fla-*

gellabitur, & conspuetur, & postquam flagellauerint occident eum, & tertia die resurget. Videtur quod passio illius præcipuè sit prænuntiata, & in hoc, quod traditus est, illusus, flagellatus, consputus, & crucifixus, consummata sint omnia, quæ de illo scripta sunt. Attamen addens: *Et resurget tertia die,* ostendit etiam gloriam Resurrectionis vaticiniis Prophetarū esse comprehensam. Propterea Petrus ad hæc duo capita reducit Prophetias, per quæ saluati sumus. Dicens enim, quod reportamus finem fidei, salutem animarum, subdit: *De qua salute exquisierunt, atque scrutati sunt Propheta, qui de futura in nobis gratia prophetauerunt, scrutantes in quod, vel quale tempus significaret in eis spiritus Christi; prænuntians ea, quæ in Christo sunt passiones, & posteriores glorias.*

In passione itaque consummantur omnia in Christo illam præcedentia; tota enim vita illius ordinabatur ad passionem, immò in tota vita semper est passus, quarum passionum ea, quæ apertè passio est, & passio dicitur, est complementum. Propter quod non passionem dicit Petrus, sed passiones. Resurrectio verò initium gloriæ dedit, quæ gloria non habet finem. Nam & ita clarificatus est; & continuè clarificatur. Potissimum verò in fine sæculi, cum venerit in maiestate sua; etenim venturus est in gloria Patris sui, redditurus vni-

cuiq; secundum opera sua; & glorificari in sanctis suis, & admirabilis fieri in his, qui crediderunt. Nam de gloria, qua glorificatus est in cælis, quid atinet dicere, cum sedeat cum Patre suo in throno eius, gloria & honore coronatus? Vnde & Paulus: *Eum, qui modico, quam Angeli minoratus est, videmus Iesum propter Passionem mortis, gloria & honore coronatum.* Vt omnium lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris. Propter hoc Petrus sicut dixit passiones, ita non gloriam dicit, sed posteriores glorias.

Quoniam verò, vt dixit Apostolus, propter Passionem mortis, gloria & honore coronatus est, & Deus exaltauit illū; perspicuum est in Passione sua potissimum, vim omnium vaticiniorum contineri, quæ

1. Pet. 1. 10.

Matth. 25.

Matth. 16.

27.

2. Thess. 1.

10.

Apoc. 3. 21.

Heb. 2. 9.

Phil. 2. 11.

1. Petr. 1. 11.

Heb. 2. 9.

Philip. 2. 11.

quæ

quæ de illo erant. Et hanc in primis oportuit per spiritum Prophetiæ præcognosci. Rationibus his.

5. Quarum ista sit prima; cum in ipsa Passione occurrerint multa; quæ ex hominum malitia processerunt; imò iniuriæ omnes ipsi illatæ; atque supplicia, qui certè impij volentes, ac spontanei ista perpetrarunt, ita quod potuerint abstinere, quod ad eò verum est, vt Dominus ipse nihil nõ fecerit ad reuocandum Iudam ab immani illo sacrilegio suo. Possit quis Passionem casui tribuere aut fortunæ; eamq; pendere ab hominum libertate arbitrari; & propterea non fuisse Diuinum consilium, quo decreuerit, eripere homines de potestate tenebrarum, atque illos in gloriam adducere. Atque ita contingeret, non suscipi Passionem, vt rem diuinam, diuinoq; consilio decretam atq; dispositam, verum vt casu magis quodam, atque malitia hominum dumtaxat euenientem. Decreuit itaque sapientia Altissimi illam præuerti per seruos suos Prophetas: sic enim vt ab eo præuisam, ita & prouisam cogimur venerari. Non enim minus quam Creatorem, Redemptorem debemus illum credere atque suscipere. Ad Creatorem creaturarum speciebus; numero, ordine, seipsum declarauit; creaturis ipsis clamantibus se multas ab vno, se imperfectas à perfecto; se mobiles ac transeuntes ab immobili, se finitas loco, tempore, vigore, natura, ab infinito esse productas. Ergo Redemptor quoque sua debuit habere testimonia credibilia, imò & credibilia magis, quam Creator.

At opera redemptionis multa, eaque præcipua speciem habuerunt, superficiem, & corticem despicibilem, & nihil minus, quam redemptionem mundi referre viderentur. Congruum itaq; fuit ac necessarium, vt aliqui veluti digito, illa demonstrantes dicerent: *Eccce Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Hic est, de quo dixi Veniet qui eripiat, & auertat iniquitatem à facie meâ.* Et cui dictum est: *Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea, & que ad fines terræ.* Hoc autem factum est per vaticinia Prophetarum, præter alia multa testimo-

Iob. 1. 29.

Rom. 11. 26.

Isa. 59.

20.

Isa. 49. 6.

nia credibilia nimis. Ita enim opera, quæ vilia videbantur & despecta, irradiata sunt splendoribus sanctorum vaticiniorum atque verborum Domini, multorum testimoniorum, quæ reici pacto villo non possunt. Ornauit quippe naturalia suis coloribus, figuris, admirandisq; dispositionibus. Haud secus nec minus, sed magis debuit ista decorare, quæ sublimiora sunt, atque præstantiora. De illis ait Moyses: *Gen. 11. Igitur perfecti sunt caeli & terra. & omnis ornatus eorum.* Ait & Sapiens: *Magnalia Sipientia sua decorauit, qui est ante scilicet, neque adiectum est, neq; minuitur. Quam desiderabilia sunt opera eius, & tanquam scintilla, quæ est considerare? Magnalia Sipientia eius vocat magna opera Domini exquisita in Sipientia sua, quæ operatur secundum consilium voluntatis suæ.* Hæc Deus ipse, qui est æternus, nempe qui est ante sæculum, illa sic ornauit atq; in omnibus ita perfecit, vt nihil addi eis possit, aut minui. Neque enim superfluitas in illis est aliqua, neque insufficiencia, ne musca vocaretur, aut cononia; aut sciniphes, aut quidquam quantumuis minimum superfluit in vniuerso, vt minutum liceat. Neq; intellectus quisquam quantumuis perspicax potest suis cogitationibus inuenire, quid huic operi perfectissimo adici possit. Talia ergo cum sint opera Dei, tum desiderabilia facta sunt nimis, tum nimis admirabilia. Eorum quippe vix scintillam, quasi immensam flammam, licet contiderare. Et id tamen pusillum, quod datur conspiceret, est visu impensè delectabile. Quid ergo si possemus plene capere atque comprehendere? Audiemus argumentum patientis, qui postquam mirabilia recensuit opera Dei, ista subiicit. *Eccce hæc ex parte dista sunt visarum eius. & Iob. 11. cum vix paruam stillam sermone eius audierimus, quis poterit tonitru magnitudinis illius intueri? Guttam vocat eamque paruam, quæ de operibus Dei dicuntur. Et audimus. Et si adhæc admiratione suspensimur, quid esset, si immensam illorum magnitudinem plena apprehenderemus intelligentia?*

Ab his ad spiritualia transeuntes, & ad illud

Illud maxime, quod omnium operum est
 præstantissimum, nempe Passio Domini,
 quanto oratoria, pulchriora, magisque
 desiderabilia certo esse confiteri debemus?
 Ibi dicitur: *Spiritus eius ornavit caelos.*
 Quale ergo ornamentum Passioni debuit
 adhiberi, cuius magnificentia elevata est
 super caelos, cuius efficacia pervenit usque
 ad thronum Dei? Hoc verò ornamentum
 spiritu Prophetiæ maxime compactum
 est. Ideò enim Dominus ingrediens cam-
 pum huius certaminis, quando in orto
 accesserunt ad eum, & tenuerunt eum, &
 ligauerunt: dixit ad Petrum, qui suppet-
 tias terre moliebatur: *Quomodo ergò imple-
 buntur Scriptura: quia sic oportet fieri?* Et
 addit Evangelista: *Hoc autem totum factum
 est, ut ad implerentur Scripturae Prophe-
 tiarum.* Vidit Evangelista extremam abie-
 ctionem Christi, quæ tanta fuit, ut Apo-
 stoli ipsi scandalum paterentur, putavit or-
 nandam illam esse atque decorandam, ne
 mundus quoque scandalizaretur, audiens
 hanc tantam Christi ignominiam atque de-
 spectioem: propterea adhibuit velamen,
 operuit ornamento Prophetiæ, ut si cog-
 nosceretur, hoc fieri consilio ac prouiden-
 tia Dei; hoc esse deputatum ad salutem
 mundi, opus esse gloriosum, quo Deus
 honorificatur; de quo Paulus ad Roma-
 nos: *Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei.*
 Vocans gloriam Dei opus gloriosum, quo
 Deus glorificatus est, & quo peccatores
 omnes indigebant. Quod certe opus, Pas-
 sio Christi est, quæ & mundum saluauit, &
 Deum honorificauit.
 Ratio alia fuit, ut huius operis splendo-
 re totum humanum genus, quod sedebat
 in tenebris, illuminaretur. Sicut enim hac
 luce vniuersus orbis respergendus erat, ita
 eius radios debuerunt omnia secula parti-
 cipare, ut non esset, qui se absconderet à
 splendore & vigore eius. Aggressurus
 Dominus Passionis suæ magnum negotium,
 sacram instituit Eucharistia, in qua mortis
 suæ commemoratio continuaretur, donec
 veniat ad iudicandum seculum per ignem.
 Nunquid ergò & qui præibant a facie in-
 dentem, non debuerunt illius habere no-
 tum, ut & qui præibant, & qui seque-

bantur cantarent: *Osanna filio David: Be-
 nedictus qui venit in nomine Domini: Quo-
 modo autem laudarent, quem non cogno-
 scerent: & quomodo cognoscerent, nisi
 illuminarentur?* Propterea eodem conte-
 xtu David & rogat: *Deus misereatur no-
 stri, & benedicat nobis, illuminet vultum
 suum super nos & misereatur nostri. Ut co-
 gnoscamus in terra viam tuam: in omni us
 genibus salutare tuum.* Et protestatur:
*Confiteantur tibi populi Deus; confiteantur
 tibi populi omnes.* Omnes (inquam) & an-
 ni antiqui, & futuri sæculi. At verò illu-
 minatio in diebus antiquis mundum illu-
 strare non poterat, nisi quod futurum erat
 prædicendo. Propter hoc ergò Patres fir-
 miorem habuerunt Propheticum sermo-
 nem ad illuminationem mentium suarum.
 Quo factum est, ut Scripturæ tam Veteris
 quam Noui Testamenti, stellarum instar
 a claritate diuinæ Passionis; veluti à Sole
 reciperent lumen, splendorem, decorem.
 Disce tu Christiane, quæ sicut totus mun-
 dus à sua cõstitutione ad suam destructio-
 nem usque; & omnis caro vidit Salutare
 Dei; haud secus totus tu, spiritus videlicet
 usque ad carnem, semper ante oculos te-
 nens habere Dominicam Passionem, omni-
 bus diebus vitæ tuæ, ut nunquã transeat
 à te hora ista, quã ad te transire Dominus
 rogauit, & impetrauit. *Lux oculorum (in-
 quit Salomon) latificat animam: & fama
 bona impinguat essa.* Ac si dicat: Sicut lux
 per oculos ad animam usque penetrat, illã
 latificans: sic fama bona, quia quis bene
 audit, pinguedine consolationis totum
 replet hominem: adeò ut ossa quoque,
 quæ natura sua sunt sicca; pinguedine re-
 pleantur. Id quod excellentius verum est
 in casu nostro. De Christo scriptum est:
Abit opinio eius in totam Syriam, ipso vi-
 delicet prædicante in regionibus illis, ac
 miracula operante. At verò lux passionis
 eius, atque fama diffusa est in vniuersam
 terram, quæ sicut illuminauit corda ad co-
 gnoscendam virtutem Saluatoris, ita gra-
 tia impleuit totum hominem, ut totum
 saluum faceret. Quare enim omnis ad eum
 Domini erat: certe ut aientem terram no-
 stram, adipe meritorem Christi miseri-

Matt. 21. 9
Psal. 66. 1.
4.
Luc. 3. 6.
Prou. 15. 30.
Mat. 4. 24.
Leu. 3. 16.

- corditer impingueret. Circudent Christum tauri pingues, qui famem patiuntur ut canes, deuorent carnes eius, certe omnis adeps Domini fuit; pinguedo huius Sacrificij oblati in Cruce, vis, deuotio, meritum, charitas, obedientia ad Deum ascendit, caelos penetrauit, appropinquauit in conspectu Domini; quo veluti emollitus, mitis, & mansuetus factus, misit de caelo misericordiam suam, ut fieret salua omnis caro, & ossa vniuersa, quae super campum sicca erant vehementer, ne cum carne & neruis operirentur, sed & pinguedine replerentur, ut vitam haberent, & vehementius haberent; & fieret exercitus grandis & potens. Sit ergo in nobis assidua memoria Crucis, recordatio mortis Christi, ut holocaustum nostrum pingue fiat, sicut coram Deo, ita in cordibus & animabus nostris.
7. Tertia quippe ratio est, quod non est aliud nomen sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri, nisi nomen hoc, quod est super omne nomen. Porro in nomine Iesu, gratia omnis viae & veritatis, in eo omnis spes vitae & virtutis.
- Phil. 2. 9.* in nomine Iesu, gratia omnis viae & veritatis, in eo omnis spes vitae & virtutis.
- Eccles. 2. 25.* Vocabu (inquit) nomen eius Iesum; ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Hanc igitur salutem, ut consequantur homines, Saluatorem cognoscere debuerunt, atque illi adherere. Torcular quippe calcavit solus, ut inde biberent amici eius, inebriarenturque charissimi. At quomodo bibes vinum hoc salutis aeternae, nisi appropinques, adhaereas, ostium admoueas, illique copules, atque coniungas? Venite (inquit) ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.
- Matth. 11. 28.* Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis. Venite, emite absque argento, & ab, quae vlla commutatione, vinum, & lac. Quomodo ergo venit, & appropinquatur? Audi consequenter Audite audientes me; & comedite bonum, & delebitur in crassitudine anima vestra. Audiendo ergo, credendo, obediendo accedimus ad eum. Cur enim dixit Dominus Iesus. Sunt quidam ex vobis, qui non credunt. Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum

à Patre meo. Solus, qui credit in illum, accedit ad illum, ut manducet, & bibat de rebus eius, & de torculari. Audiamus illum adhuc: Qui venit ad me, non esuriat, sed qui credit in me, non sitiet in aeternum. Per fidem ergo accedimus & bibimus. Verumtamen quomodo credent ei, quem non audierunt? Aut quomodo audient sine praedicante? Ecce quare Prophetae praedicaerunt nasci Saluatorem de Virgine Maria. Ita enim spe salui facti sunt, qui ante illum fuerunt. De qua propterea salute exquisierunt, atque serutati sunt Prophetae, in quibus Spiritus Christi praenuntiavit, quae in Christo sunt possessiones. Cum ergo vnus sit Saluator mundi, vnus & Mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus, ita ut omnis, qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam aeternam. Agnus iste, qui tollit peccata mundi, ab ipsa origine mundi debuit praenunciari, quod Agnus mansuetus, qui portatur ad victimam. Hoc verò praestitit diuina prudentia serpentem alloquens. Inimicitias ponam inter te, & inter mulierem, & semen tuum, & omnia illius. Ipsa conteret caput tuum, & tu insidaberis calcaneo eius. Contriuit ipsa caput serpentis, quando in semine suo contregit potentiam illius, electos eripiens de potestate illius. Insidiatus est ipse calcaneo eius, quando nouissimum virorum suis fraudibus interficiens, fecit esse virum dolorum, & scientem infirmitatem; crucifixus est enim Christus ex infirmitate.

Ita ergo praedictionibus Deus confirmavit fidem nostram, dum praesentes videremus, qui non videntes praesentia, futura praeviderunt. Ita Dominus dixit discipulis suis: Lazarus mortuus est, & gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi. Ne credant, renuntiat illis absentia, & hoc propter utilitatem eorum. Maxima ergo utilitas nobis accidit ex antiquis reuelationibus firmantibus fidem nostram. Consolatur quoque nos dum per patientiam, & consolationem Scripturarum spem habemus in Christi Passione, quam praedixit Dominus per os Sanctorum, qui a saeculo sunt Prophetarum eius. Sperantes salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium, qui odertunt nos. Non enim tantum an-

tam anteriores passiones, sed & posterio-
Cor. 13. 4. res glorias praeuertiunt. Si enim ipse, qui
6. 9. crucifixus est ex infirmitate, uiuit ex virtu-
 te, ita ut mors illi ultra non dominetur; &
 nos idem in nobis, quod & in Christo Iesu
1. 1. sentire debemus. Quapropter saluaris ex
 ore leonis, & a cornibus unicornium, lau-
1. 2. 1. dans exhortatur. *Timeat eum omne semen*
Israel: quoniam non spreuit, neque despexit
deprecationem pauperis, nec auertit faciem
suam a me. Videant pauperes, & latentur:
querite Deum, & uiuet anima uestra: Quo-
nam exaudiuit pauperes Dominus, & vin-
ctos suos non despexit.
1. 8. Si hoc non credis, audi Paulum uinctū
1. 1. eius, qui se praedicat uinctum Iesu Christi.
 Ita enim scribit ad Ephesios: *Ego Paulus*
uinctus Christi Iesu pro uobis Gentibus. Et
 in salutatione ad Philemonē: *Paulus uin-*
ctus Christi Iesu; Et in Epistola: *Cum sis*
talus, ut Paulus senex, nunc autem, & uin-
ctus Iesu Christi. Vide nunc, si Christus
 uinctum suum hunc despexit. Non uolu-
 mus ignorare uos fratres, *tribulatione no-*
stra, qua facta est in Asia, quoniam supra
modum grauati sumus supra uirtutem; ita
ut uideret nos etiam uiuere. Sed ipsi in no-
bis in ipsius responsum mortui habuimus, ut
non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui su-
scitauit mortuos, qui de tanti periculo nos eri-
puit, & eruit, in quo speramus quoniam &
adhuc eripiet. Ergo uinctos suos non de-
 spexit. Pro solatio itaq; habemus sanctos
1. Mach. 12. liberos, in eis percipientes & degustantes
 consolationem Scripturarum, quae fructū
 afferunt in patientia. Sed nunquid non pa-
 scimur & potamur scrutantes scripturas,
 earumq; mylteria studio eruentes assiduo,
 dulciora super mel & fauam? Mel & lac
 sub lingua eius, quia eloquium suum dulce
 faucibus nostris.
1. 11. Non enim frustra de illius sponsa orna-
1. 10. ta monilibus suis dicitur in Canticis Salo-
 monis. *Collum tuum sicut monilia, id est ac*
 si monilibus sit ornatum. Per collum au-
 tem transit spiritus, unde uerba formatur;
 quae propterea sunt pulcherrima, atq; de-
 lectationibus plena. Audi Sapientem: *Vi-*
ni & musica laetificant cor; & super uirga;
dilectio sapientia. Tibia; & psalterium sua-

uem faciunt melodiam; & super utraque
 lingua suaui. Audit ergo Ecclesia ex ore
 Dei, & hominibus eloquia illius, quasi li-
 brum offerens ad comedendum, qui fit
 tanquam mel in ore comedentis, ut verum
 sit quod de ore comedentis exiit mel, *In li. 14.*
 dum loquitur Deus in Prophetis, & in Ec-
 clesia sua. At uerò neque uinctos in lacu
 miseriae non despexit Dominus, cui dicitur
 à Propheta. *Tu quoque in sanguine te-*
stamenti tui emisisti uinctos tuos de lacu, in
quo non erat aqua. Quando magis emit-
ter de luto facis, qui uincti sunt super ter-
ram, modò sint uincti sui, persecutionem
patientes propter nomen suum, qui dice-
re possunt. Fines peccatorum (id est pec-
cantium) circumplexi sunt me, & legem
tuam non sum oblitus.

Hanc quoq; praeter dicta omnia, à Pro-
 phetis uulgarè capimus, quod multa do-
 cent nos de Christo, quae non scripserunt,
 aut explicauerunt Euangelista. Res enim,
 quae à Prophetis agebantur, commodius
 admittebant mylteria quaedam Passionis,
 quam propositum Euangelistarum: sic di-
 sponente Domino, ut mutuo se testamen-
 ta declararent, dum Euangelista & plura
 & clariora referunt de Passionibus Domi-
 ni. Propheta uerò adimplet quae desunt
 in Euangelistis, cuiusmodi sunt ista: *Dedi*
psal. 21. 18. *genas meas uellentibus. Dinumerauerunt*
1. 1. 50. 7. *omnia ossa mea. Posui faciem meam, ut pe-*
tram durissimam.

Ex his docemur, nos iugiter Domini-
 cam Passionem debere meditari, quando
 ueriusq; testamenti paginae ueluti sangui-
 ne Christi aspersae sunt, dum illam referunt
 abundanter. Ad quod euidentius inueni-
 dum facit, quod iuge erat sacrificium agni
 immaculati, qui uespere & mane singulis
 diebus offerebatur, & continuè erat san-
 guinis effusio in sacrificiis, & holocaustis,
 quae omnia mortem Domini referebant.
 Si autem respiciente Deo sacrificia illa ue-
 tera, atque dicente: *Holocausta arietum, &*
adipem pinguium, & sanguinem uitulo-
rum, & agnorum, & hircorum nolui. Ve-
nit agnus Dei, ut faceret uoluntatem eius,
 quomodo supplebit imperfectionem illa-
 rum hostiarum, quae quotidie offerebantur,
 si iuge

si iuge sacrificium sic aufertur in Ecclesia, ut iuge non sit, ut pereat memoria eius atque realis exercitatio? Sancte igitur atque

Luc. 22. 19 sapienter iussit Dominus: *Hoc facite in meam commemorationem.* Facite (inquit) quod pertinet ad veram oblationem, atque sacrificii veri efficientiam. In meam commemorationem, ut factio illa, quae est sacrificatio, intelligatur facta ad recordandam iugiter mortem Domini. Hoc itaque intendit Dominus, ut mortem Domini annuntiemus, donec veniat; ut iugis, & nunquam interrupta perseveret memoria tanta Passionis; ut stigmata Domini Iesu in carne nostra portemus, & in mente; ut totus homo noster crucifixus sit.

Gal. 6. 17. **11** Quid putas Moyses iuvenes aduocauit, qui offerrent holocausta, quorum sanguine firmatum est foedus inter Deum & populum, nisi ut sanguinis testamenti, diuturnior esset memoria immo perpetua? Productior vita iuuenum, firmior recordatio; plurium ab eis descendendum instructio. Iuuenes recordentur, id est noua sit semper huius mysterii recordatio, nunquam antiquetur, nunquam senescat, nunquam frigeat: ardens sit semper fortis, atque maximae efficacitatis. Ecce cur iuuenibus demandatum fuit sacrificium illud. Sed audi rursus quid tibi profit. *In quo corrigi adolescentior viam suam? in custodiendo sermones tuos.* Si adolescentium vita corrigitur, dum custodiuntur sermones Domini, quantum magis si ipsius Domini dolores custodiantur? Nonne magis mouent exempla, quam verba? Nonne acutius excitat charitas exhibita, quam doctrina proposita? Securius proceditur in via, quae pedibus praecedentibus demonstratur, quam verbis praedicantibus, aut etiam digitis ostendentibus. Et quem non moueat Christus eleuatus in Cruce? *Ego si exaltatus fuero* (inquit) *a terra; omnia traham ad me ipsum.* O tractio! o virtus Passionis eius! Mente itaque per contemplationem accedite ad eum, ut trahamini; & carne per imitationem, semper mortificationem Iesu in corpore vestro & corde circumferentes.

Psal. 118. 9 **11** *Exod. 24. 5* *Joan. 12. 32*

Reliqua nobis est sanctarum Scripturarum scrutatio, quasi nobis dictum sit: *Scrutare scripturas,* ut cognoscamus in ipsis, & intueamur salutare Dei. Quando enim promissit Deus hoc salutare suum, simul eloquia sua laudauit, quasi digito demonstrans, vbi nam posset omnis carolud intueri. Ecce in Psalmo promissionem: *Ponam in saluari* (id est dabo salutare) *fiducialiter agam in eo* (magna quippe in eo facturus sum, qui ipse faciet omnes voluntates meas, ita quod quidquid uoluerit, valeam secum agitare) *Eloquia Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum, probatum, terra purgatum, septuplum.* Casta sunt, id est pura, eloquia Domini, ut nihil terrenum sit in ipsis, a terrenis omnibus repurgata; septuplum id est perfectissimè. In his ergo respicientes, tanquam in praesepio inueniemus illum, obuolutum pannis infantia, id est humilitatis, paupertatis, & abiectionis; quin magis in Cruce nudum, ut possimus dinumerare omnia ossa eius, virtutesque praeclearas enucleare.

Quoniam vero opus esset immensum, sic omnia ossa eius eximiaque virtutes inuestigare & denudare, quinque illis capitibus contenti sumus, quibus ipse testatur impleri esse omnia, quae per Prophetas dicta sunt de illo: *Ecce* (inquit) *ascendimus Ierosolymam; & consummabuntur omnia, quae scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Tradetur enim Gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellauerint, occident eum.* Neque rursus sunt nobis percurrendi campi omnes sanctarum Scripturarum; vnde quinque ista mysteria penitus eruamus: sed loca illa tantummodo dispiciamus, quae in litteris noui Testamenti reperimus exarata.

Vbi primum tria Scripturarum loca inuenimus, quae generatim passiones omnes vna comprehendunt; quorum duo prima a Christo ipso citata reperimus. Indicans quippe ad vno se tradendum discipulorum suorum dixit: *Filii quidem hominum manducati, sicut scriptum est de illo: Verumta-*

men 26

men via hermini illi, per quem filius hominis tradetur. Vadit (inquit) quoniam? Vado ad Patrem, ait in eadem cœna. At via, qua vadit, est iter exterminii, & tormentum mortis, vt esset afflictio exitus illius, qua transit ex hoc mundo ad Patrem. Hoc igitur expedit, iter ambulans per loca aspera & iuncta, iuxta quod de illo scriptum erat, atque diuinitus prænuntiatum. Rursus quando in horro accesserunt, & tenuerunt eum, & ligauerunt, iam traditum a Iuda in manus peccatorum, Petro defensionem illius meditantis, & iam aggredienti dixit: *An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo plusquam duo decim legiones Angelorum? Quomodo ergo implebuntur Scriptura, quia sic oportet fieri?* Sic (inquam) fieri oportebat, vt implerentur Scripturae. Quid vero intelligitur per illud, Sic? Certe tota Passio, quæ tunc incipiebat; iam enim tradebatur in manus peccatorum, qui illum essent varie afflicturi, & crudeliter interfectori. Addit tertio Matthæus, qui duo iam dicta loca recensuit: *Hoc autem totum factum est, vt implerentur Scriptura Prophetarum.* Totum (inquam) quod suum principium tunc habebat. Totæ ergo Passio, sicut a Deo decreta fuit & definita, haud secus est per os Sanctorum prædicta & prænuntiata.

14 Nunc ad specialia descendamus, quorum primum est traditio. *Tradetur enim* (inquit) *Gentibus.* At vbi prædictum est hoc? Dominus reuelans Iudæ traditionem, eamque Psalmi auctoritate confirmans ait: *Qui manducat mecum leuabit contra me caliceum suum.* At locus Psalmi non de vno tantum Iuda mentionem facit, sed plures comprehendit, qui sicut Iuda illum tradidit eis, ita ipsum Gentibus tradiderunt. Sic enim habetur in Psalmis: *Inimici mei dixerunt mala mihi, quando morietur, & peribit nomen eius?* Etenim & vitam auferte & famam conati sunt, proptereaque tradiderunt eum Gentibus ad crucifigendum, vt mors vitæ, etiam famam profus aboleret. Rursus in Psalmis: *Aduersum me susurrabant omnes inimici mei, aduersum me cogitabant mala mihi. Verbum iniquum constituerunt ad-*

uersum me. Quæ vero susurratio? Collegunt Pontifices & Pharisei concilium, & Ioan. 11. 47 dicebant: *Quid facimus, quia hic homo multa signa facit?* & reliqua. Quomodo cogitabant mala illi? *Ab illo ergo die cogitauerunt, vt interficerent eum.* Quando verbum iniquum constituerunt aduersus eum? Quando dixerunt: *Si non esset hic malifactor, non tibi tradidissimus eum:* & quando post plurimas accusationes & calumnias clamauerunt: *Crucifige, crucifige eum.* Exaggerans autem Dominus suorum persecutorum malitiam & crudelitatem, addit, quod & homo pacis suæ, in quem confidebat, & locius inenise suæ magnam fecit supplantationem, & deceptionem, tradens illum osculo pacis. Quod vero interferit Psalmus: *Nunquid, qui dormit, non adiciet, vt resurgat?* potest intelligi, vt sit vox admirantis patientiam Christi. Num diu sustinebit tantam abiectionem, tantaque tormenta, vt quasi mortuus non resistat malo? Idcirco postmodum intulit: *Tu autem Domine miserere mei, & resuscita me, & retribuam eis.* Ex quibus patet, quod homo ille pacis, qui traditor fuit, non Iudas est duntaxat, sed totus populus, sicut non Iudas solum perdidit Episcopatum Apostolatus, sed de toto populo verum est, quod translatio sacerdotio, Episcopatum eius alter accepit. Ideo in Psalmis conqueritur: *Extraneus factus sum fratribus meis, & peregrinus filii matris mee.* Quod autem loquatur de Christo, notum faciunt immediate sequentia verba: *Quoniam zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me;* quæ, testibus Euangelio, & Paulo, sunt verba Christi.

Hinc trahemus documentum virtutis atque salutis. In Psalmis Dominus Iesus deplorans hanc miseriam suam, relinquit nobis exemplum, vt sequamur vestigia eius. *Longe (inquit) fecit notos à me, posuerunt me abominationem sibi. Traditus sum, & non egrediebar, oculi mei languerunt pro inopia. Clamaui ad te Domine tota die; expandi ad te manus meas.* Vbi vides, quod per notos à se elongatos, non Apostolos modo intelligit, sed ceterosque Iudæos, qui erant fra-

eres sui secundum carnem. Ab his abominatus & traditus, patientissime tulit, non clamans, non resistens, non querens, aut curans exire de manibus eorum, quibus traditus est: oculos tantum leuauit ad Patrem, & sustinens, donec deficerent oculi atque languerent pra inopia auxilii, quod ferre differendat. Quae est instructio nostra, non resistendi malo, & equanimiter

Pro. 15. 18. illud ferendo. *Vir iracundus prouocat rixas: qui patiens est, mitigat iracunditatem.* Hoc medio & remedio usus est Christus, ut furor mitigaret inimicorum suorum, illis non dans neque offensionem neque etiam defensionem. **Quid tu Christiane: Quid vos fideles? Quota vobis rixae prouocantur?**

1. Cor. 6. 7. *Quare non magis iniuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis. & fraudatis. & hoc*

Num. 12. 3. *fratribus.* Moyses erat vir mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra.

Isai 42. 1. *Sed quis ut Christus? Non clamabit neque contendet neque audiet aliquis in plateis vocem eius.* Non erit trillis, neque turbulens: tales vos esse oportet; si vere Christum induistis.

16 Secundum est illusio. In nouo Testamento de hac testimonium habemus Apostolo

Rom. 15. 2. *h: Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum, ad aedificationem. Etenim Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est:*

Psal. 68. 10 *Impropria impropertium tibi, ceciderunt super me.* Hoc Paulus scripsit, nos docens, ne nobis placere putemus, gloria querentes ab hominibus. Hoc est enim sibi placere, quod diluadet Paulus: *Debemus*

Rom. 15. 1. *nos firmiores, infirmitates infirmorum sustinere, & non nobis placere.* Et ad hoc nos excitat exemplo Christi, qui non sibi placuit; dicebat enim: *Ego gloriam meam non*

Iob. 8. 50. *quero: & in Psalmo: Opprobria exprobrant tibi, ceciderunt super me.* Vidit in honoratum Patrem ab hominibus, exinanit semetipsum factus vilis & despectus, *vermis.* & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebi: ita ut omnes videntes eum, deriderent eum. Ita expoliatus fe honore, qui illi debebatur, ut Filio Altissimi ac vero Deo, obrulit illum Deo Patri suo, in se suscipiens opprobria, quibus

Psal. 21. 7. *Deus in honoratum Patrem ab hominibus, exinanit semetipsum factus vilis & despectus, vermis. & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebi: ita ut omnes videntes eum, deriderent eum. Ita expoliatus fe honore, qui illi debebatur, ut Filio Altissimi ac vero Deo, obrulit illum Deo Patri suo, in se suscipiens opprobria, quibus*

Deus inhonorabatur, atque illi offerens gloriam omnem, quam Deus ab hominibus recipere potuisset. Si enim Deus ab hominibus honoratur, quantum honorem obtulit Christus Patri, qui ut Patrem honoraret, humiliavit semetipsum, factus notissimus virorum, & vermis, & non homo: At nos despiciamus Deum. De filio ait Salomon: *Filius sapiens laetificat Patrem: & stultus homo despiciat matrem suam.* Quod sic intellige. Sapiens laetificat patrem, stultus despiciat illos. Quare ergo laetificat? quia honorat. Si laetificat, qui honorat: contumeliat, qui despiciat. Quanta ergo displicentia Dei, dum despicitur & inhonoratur, qui per pra uariationem legis inhonoratur? Tu tam seuerus es in te inhonorantes. Vnde de illo, qui iniuriam patitur in vxore, quae est gloria viri, scriptum est: *Zelus & furor viri, non parcat in die irae. Ne acquirat tibi quae peribit, nec suscipiet pro redemptione doli plurima.* Cupidi nimis sumus custodeque honoris: caetera in comparatione illius parvipendimus: qui nos tangit in illo, tangit pupillam oculi nostri: mox sentimus, ferre non possumus. Vade ergo tu, ut cedas, & vide Iesum tuum illum veste alba, & veste purpurea, irrisum, confusum, despectum, passioneque turpissima condemnatum & afflictum.

17 Flagellatio. Hanc inuit Christus dum discipulorum dispersionem vaticinio confirmat dicens: *Scriptum est enim: Percutiam pastorem, & dispergentur oves gregis.* Potest quidem tota Passio nomine percussiois intelligi. Vnde & in Propheta legimus: *Franea suscitare super pastorem meum, & super virum coherentem mihi: dicit Dominus exercituum. Percute pastorem, & dispergentur oves.* Franea quidem tota passio est. Vnde & illud est. *Erue a franea Deus animam meam. & de manu canis uniceam meam.* Proprie tamen intelligitur flagellatio, iuxta quod dicit in *Isai. 10. 4.* *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

18 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

19 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

20 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

21 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

22 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

23 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

24 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

25 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

26 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

27 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

28 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

29 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

30 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

31 *Idemque Propheta: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussimus a Deo, & humiliatum.* Hoc certe, quia totum corpus laceratum erat flagellis, & liuoribus plenum.

17. 18. plenum: *Liuores* (inquit) *nostros, ipse porta-*
uit, cuius liuore sanati sumus.
 18. Hinc nos discamus in flagella paratos
 esse, idque potissimum merentibus pecca-
 tis nostris. Multa enim flagella peccatori
 debentur. Dominus innocens manibus, &
 mundo corde, qui transiit benefaciendo,
 & dilexit nos; dicit tamen in Psalmo. *Ego*
autem in flagella paratus, & dolor meus in
conspicuum meo semper. Hoc est quod dicit a-
 libi. *Congregata sunt super me flagella, & i-*
gnorauit. Sed quomodo ignorauit, si in illa
 paratus erat? Vir innocens, qui nihil mi-
 nus meruit, quam flagellari, de flagellis
 non cogitat, negotium suum tractans &
 agens: huic si superueniant flagella, recte
 dicit, se illa ignorasse. Intendit ergo suam
 innocentiam declarare; qua tamen non
 obstante, congregata super illum sunt
 multa flagella. Flagellatur itaque inno-
 cens; tu autem, qui peccator es, instar in-
 nocentis abibis? non eris innocens. Fla-
 gellaberis, caederis, perentieris. Christus,
 qui peccatum non fecit, dicit in Psalmo:
Ego autem in flagella paratus sum, & dolor
meus in conspectu meo semper; Quoniam i-
niquitatem meam annuntiabo, & cogitabo
pro peccato meo. Sic inueniens peccanti de-
 beri flagella; ideoque ipsum habere se
 ac si peccasset, atque propter peccata sua
 se flagellis offerret; cum alioqui pecca-
 ta nostra sua deputer, pro illis passione
 sua, potissimum flagellis, satisfactorus.
 Si ergo illi, cui non erat iudicium, ut bi-
 beret calicem Domini, bibit illum usque
 ad faeces: tu quasi innocens relinqueris,
 sed bibens bibes. Bibe ergo, & sustine su-
 stentationes Domini.
 19. Conspuitio. Expressam in nouis pagi-
 nis citationem alicuius Prophetie de con-
 spuitioe non habemus, quod sub oppro-
 briis illis continetur, qua citauit Aposto-
 lus. Illa enim in summa sunt atque perfe-
 cta, hanc quoque iniuriam comprehen-
 dunt. Dixit Iudaeis Christus in Euange-
 lio: *Honorifico Patrem meum, & vos inho-*
rauit me. Quam in honorationem ut per-
 fierent, conspuerunt faciem eius. Et cum
 flagella sint predicta, atque in percussione
 sint citata, consequens erat, ut & conspuer-

retur. Vbi enim dicit in Isaia: *Corpus meum*
desideri percipientibus; addit: *Genas meas vel-*
lentibus. Faciem meam non auerti ab in-
crepantibus, & conspuentibus in me. Hinc
 Lucas: *Illudabant ei cadentes, & vela-*
uerunt eum; cui addit Marcus: *Ei cape-*
runt quidam conspuere eum, & velare fa-
ciem eius. Vide ergo, Christiane, quantum
 se deiecit iustus Altissimi; quomodo pro-
 fundu abyssu penetravit sapientia Dei, qua
 stultam fecit mundus, ut oculis insipientiu
 visa sit insipiens, & irrisione digna.
 Heu quam procula nobis distat doctri-
 na ista! Insipientia nostra manifesta est. Et
 dicimus tamen & hoc iactantes, quod sa-
 pientes sumus, & quasi sapientes volumus
 magni fieri, honorari, laudari, cum re vera
 digni sumus, qui conspuamur. Dixit Domi-
 nus ad Eli per virum Dei: *Quicumque glo-*
rificauerit me glorificabo eum. Qui autem
contemnunt me, erunt ignobiles. Num tu
 honoras Deum? num tu non illum con-
 temnis? Etiam in seruis vult honorari, &
 in sanctis suis laudari. Murmurauit Ma-
 ria soror Moyse de Moyse fratre suo seruo
 Dei, pro quo lepra percussa est a Deo, se
 vlciscente de iniuria sibi illata in seruo suo
 fidelissimo. Qui oranti Moyse pro ea di-
 xit: *Si pater eius spussit in eam, nonne de-*
buerat saltem septem diebus rubore suffun-
di? Vbi videmus lepra sibi illatam, com-
 parari spuitioe, quam recepisset a patre;
 pro qua deberet saltem septem diebus, e-
 rubescens atque pudefacta, & confusa re-
 manere. Qui conspuatur ergo, velut i-
 gnobilis contemnitur, atque ut contem-
 ptibilis despicitur. Hoc autem euenit,
 in primis verum Deum contemnti. Au-
 diuimus enim: *Qui contemnunt me, e-*
runt ignobiles. Et Maria contemnens, con-
 tempta est. Hinc & in Isaia: *Va qui spernis,*
nonne & ipse sperneris? Hinc & in lege ha-
 betur, quocumque quis moreretur sine filiis,
 vxorem eius acciperet frater eius ad susci-
 tandum semen fratris, ut nomen eius non
 deleteret; qui si nollet accipere, vxor illa tol-
 leret calcamentum de pede eius, spueret-
 que in faciem illius, & diceret. *Sic fiet homi-*
ni, qui non adficiat domum fratris sui. Vide
 poenam, non honorantis fratrem suum,
 atque

Luc. 22. 63
Mar. 14. 65

1. Re. 2. 30

Num. 12. 1.

14.

1. Re. 2. 30

Isai 33. 1.
Deut. 25. 5

atque ad eius nomen perpetuandum, reculantem habere filios, qui filij deputarentur fratri sui. Qui contemnit, contemnitur. Quæ contemptio apparet in spuitione. At vero Dominus Iesus non contempnit fratres suos, sed honorauit. Audi Simeonem confitentem: *Viderunt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem gentium, & gloriam plebi tue Israel.* Et de Ierusalem dicitur a Propheta: *Gloria Domini super te orta est.* Quid tamen retulit pro tanta gloria collata fratribus suis? *Tunc expererunt in faciem eius, & colaphum eum ceciderunt. Et ceperunt quidam conspuere eum, & velare faciem eius, & colaphum eum calcare.* Ecce qui est Deus absconditus sub velo fragilitatis nostræ, & homo absconditus factus est. Et quasi absconditus vultus eius, vnde nec reputauimus eum. Si velaretur facies eius, si conspueretur, nunquid non est absconditus vultus eius? Nos vero quid facimus? Num fratrem hunc nostrum honoramus? Nunquid non instar Iudaorum contemnimus & blasphemamus illum? & ambulamus tamen erecto collo, attrita fronte, aperta facie, quasi omnibus conspicui, vt non sit absconditus vultus noster. Quid faciebat scelestus ille Onan, qui duxerat Thamar uxorem fratris sui? Introiens ad uxorem fratris sui, semen fundebat in terram, ne liberi fratris nomine nascerentur. Inuidebat gloriæ fratris sui, impediens filiorum generationem, in quibus fratris nomen permaneret. Heu & quid facimus nos? ea, quibus Christi nomen honorare atque exaltare debemus, ad terrena deuoluimus in terram fundimus. Bona temporalia nostra, corporalia, animam ipsam, quidquid sumus, possumus, habemus, omnia in gloriam Christi facere debemus, vt monet Apostolus. Et tamen nihilominus facimus, vt de nobis verum sit quod dixit Salomon: *Abominatio Domini cogitationes mala; & purus sermo pulcherrimus firmabitur ab eo.* Ille est sermo, quo Deus honoratur, qui ideo pulcherrimus dicitur, nam speciosa est laus in ore iusti: & propterea stabilitur, vt non deficiat laus eius de ore hominum. Ergo

cogitationes mala, quas Deus abominatur, illius generis sunt, de quibus dixit Dominus Iesus: *Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris dicebant autem intra se, id est cogitabant: Hic blasphematur.* Ita enim scribit Lucas: *Et ceperunt cogitare scriba dicentes: Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Vide contemptum: vide despectionem superbiorum: vide cogitationes malas; à quibus summo opere nobis cauendum est, ne ponat nos Deus abominationem sibi.*

Crucifixio tandem; quæ duo contiuet, eleuationem in ligno, & crucifixionem in illo. Vtrumque notatum est in Euangelio, veluti in antiquis litteris prænotatum. Nam de eleuatione dixit Dominus ipse: *Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis.* De crucifixione scribit Ioannes Euangelista: *Facta sunt hæc, vt Scriptura impleatur: Non comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit: Videbunt in quem transiuerunt.* In qua crucifixione tria notabilia prænotauerunt Propheta, quæ in Euangelio quoque notata sunt. Primum est, quod narrat Ioannes cum aliis Euangelistis: *Crucifixerunt eum, & cum eo alios duos hinc & hinc, metuum autem Iesum.* Marcus autem sic recenset Prophetiam: *Cum eo crucifixerunt duos latrones, vnum à dextris & alium à sinistris eius; & impleta est scriptura, quæ dicit: Et cum iniquis reputatus est.* Quintimo ipse Dominus etiam ante impletionem meminit huius Prophetiæ, dicens: *Dico vobis, quoniam adhuc hæc, quod scriptum est, oportet impleri in me. Et cum iniquis deputatus est; & addit: Etenim ea, quæ sunt de me finem habent, id est complentur ea, quæ de me scripta sunt.* Secundum est quod referunt Matthæus & Ioannes: *Postquam autem crucifixerunt eum, diuiserunt vestimenta eius sortem mittentes, vt impleatur, quod dictum est per Prophetam, dicens: Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.* De tertio denique ita scribit Ioannes: *Postea factus est: quia iam omnia consummata sunt, vt consummaretur dicit: sicut: Vnde ergo postquam erat aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto obtulerunt ori eius. Cum ergo accepisset*

Luc. 1. 30.

Isai. 60. 1.

Matth. 26.

67

Marc. 14.

65.

Isai. 45. 15.

Isai. 53. 3.

Gen. 38. 9.

1 Cor. 10.

31.

Pro. 15. 26.

accepisset lesus acetum. Scriptura ergo hic citata dicit: *Dederunt in escam meam fel & in siti mea potauerunt me aceto.*

De quibus quoniam per singula discurrere non vacat, hoc cogitemus, quod Dominus nolter, quæ passus est, voluit nota fieri, non contentus, quod passus sit, loco & tempore admodum manifesto; sed voluit ista scribi in utroque Testamento, ut veluti totus liber Legis ac Fæderis Domini, sanguine agni aspergeretur. Voluit ab Apostolis prædicari. Vnde Paulus: *Nos autem prædicamus Christum crucifixum.* Et memoriale reliquit perenne suæ mortis, dicente Apostolo: *Quotiescunque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.* Ut notum sit omnibus nobis, quod sicut Christus confixus est cruci, ita & nos Christo confixi esse debemus; Christo (inquam) Crucifixo. Inde ipse per Prophetam: *Aspiciant ad me, quem confixerunt.* Aspexerunt iniqui, aspiciant & fideles & noti eius. De illis dicebat in Prophetia: *Omnes videntes me, deriserunt me, locuti sunt labiis, & mouerunt caput. Ipsi vero considerauerunt, & inspexerunt me. Diuiserunt sibi vestimenta mea.* Ergo nudum absque vestimentis aspiciabant, iridentes veluti nudum diuino auxilio; in malis illius delectati. Heu si inimici aspiciunt ad derisionem eius, ad delectationem propriam: Nos, qui noti sumus, qui fratres sumus, qui filij sumus, cur non sancte, cur non fideliter, cur non deuote aspiciamus? *Derident illi: Id ipsum & latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant illi.* O improperium Christi. Tu Domine improperia improperantium Patri portasti super te. Cur & nos improperium tuum non portamus? Audite Apostolum, fideles Christi: *Exeamus ad eum extra castra, improperium eius portantes.* Christus extra portam passus est. Igitur ad eum exeamus, socij facti passionis eius, sequentes illum cum cruce in scapulis nostris, cum stigmatibus in corpore, cum Passionibus in carne. Quidquid tulerimus in via hac, qua gradiemur secum, Passio illius erit, improperium Christi sanguis fusus Agni corpore.

Tom. II. Belliniani.

Moyles, qui ut Deo obediret, iussa illius secutus, negauit se esse filium filij Pharaonis; magis (ut ait Apostolus) eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere iucunditatem; maiores cogitans æstimans thesauro Ægyptiorum, improprium Christi. Ecce vobis Paulum vocantem, quæ passus est Moyles cum populo Dei, improprium Christi. Ergo quidquid nos patimur propter iustitiam, quidquid asperum sustinemus, virtutem colentes, totum est Christi improperium, totum crux eius, totum illius passio. Quæ ob id passio, suo veluti sanguine, paginas ubique respergit utriusque Testamenti, rubris characteribus scriptas, ut vsquam intellecta, cordi pingatur, carni pungatur, ore pangatur & opere. Hoc ergo consilio *seruare scripturas, & vide quoniam nunquam locutus est homo sicut hic homo.* Etenim *qui de terra est, Ioan. 3. 31, de terra loquitur: qui de caelo venit, super omnes est, loquela sua manifestum facit, quod ipse est super omnes, & quod nunquam locutus est homo sicut iste, qui non cessat loqui aduersus semetipsum, suam passionem ac mortem ubique præterdens, ubique proponens, ubique protestans. Ut sicut sanguine resperfus est populus, dum pactum feruere obseruandæ legis; ita sint fideles omnes sancti, sanguine tincti agni immaculati: nihilque in nobis sit, quod non redoleat Passionem Christi.* Sic sanguis in postibus cordis nostri, ut nihil ingrediatur ad nos, quod non sit illius aspersum sanguine. Intus carnes illius comedamus, ut quæcunque agimus, nihil sint aliud, quam communicatio passionum Christi, quo cibo pasti de Ægypto egredientes, viam carparamus, quæ ducit ad vitam æternam. Amen.

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

Mors Christi, ex eo quod fuit iudicium & opus Dei iusta fuit. Quatenus opus & iudicium hominum, iniusta. Propter legem & a Deo, & ab hominibus mortura.

Ecce titra-

ti traditur. Si caro viget & dominatur, lex Dei succumbit. Hortamur ad benedictionem Dei consequendam, qua ex legis obseruatione habetur. Omnia docte & excellenter.

VOx illa impiorum, qui in populo Dei obtinebant principatum: Nunquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex Pharisæis? sed turba hæc, quæ non nouit legem; maledicti sunt; facit exploratissimum quam obrem dixerit Salomon: *Cum impij sumperint Principatum, gemet populus: sicut enia: in multiplicatione iustorum latabitur vulgus* (vt ibidem dicitur) ita iniquorum principatus multa in turbas inuehit incommoda. Id quod docuit experientia tempore Christi, quando principes ipsi Christum tradiderunt in damnatione mortis, & populus suaserunt, vt Christum ad Crucem postularent, quod & ipsi instanter flagitabant vocibus magnis. Hanc tribulationem Dominus Iesus, qui venit in altitudinem maris, voluit sustinere, vt virorū esset nouissimus, nec essent mala super terram, quæ ipse nostri causa non sustineret; quam impij isti principes agebant prætendentes, quod secundū legem deberet mori: & ideo turba, quæ legem non nouerat, propterea quod non nouerat, credebatur in illū. *Dissensio tamen facta est, vt nō omnes impij adhererent, & Nicodemus princeps & ipse Iudæorū pro veritate repugnans dicebat: Nunquid lex nostra iudicat hominē, nisi prius audierit ab ipso, & cognouerit quid faciat?* Cum itaque ex lege illi condemnent, iste iustificet, congruum est, vt huius dissensionis & controuersie causam disquiramus, & veritatem.

Vbi primum statuo, quod mors Christi debuit fieri per iudicium, non naturaliter, non violente, non fortuito, neque per priuatam personam. Ratio est: quia lata iam à Deo fuerat sententia contra eum, sic enim decretum erat à Patre: propter quod dicit ipse Pater: *Propter scelus populi mei percussi eum*. Percussio autem hæc fuit per iudicium, atque sententiam. Vnde Iudex

dicebatur hominem interficere. Hinc Daniel contra senes, qui ad mortem Susaniam iudicauerant, vel iudicari fecerant, legem citauit dicentem: *Infontem & iustum non occides*. Iustum autem Dei iudicium fuisse certū est: alioqui quomodo (vt ait Paulus) iudicabit Deus hunc mundum? quod ipse ostendit, dicens; se illū propter scelus percussisse. At iudicium, vbi quis ex scelere condemnatur, legem supponit, & scelus prohibentem, & scelestū punientem. Hæc præcesserat; homini iubens, vt Deo obediret; & secuta est mortis sententia, coercens, si non obediret. Peccauit in legem homo, Deo inobediens, morti propterea obnoxius factus. Legis conditor idem fuit & hominis conditor, quem propterea, quod esset opus manuum suarum, profusus noluit interire. Sed nihilominus noluit legem præteriri, sed fieri vsque ad minimum apicem vniuersam. Quid itaque conditionem Conditor in vniuersaque conditione seruauit in pectore suo; vt si interiret homo, restitueretur, vt si præteriret lex; à non prætereunte posset pro eo, qui præterisset, pena subiri, quo sic & lex maneret in offensa, & non perditum totum genus humanum.

Hoc constituto diuino consilio condemnans, iudicium debuit ad infontem iustumque transire. Ideo Iudex Pater ait: *Propter scelus populi mei percussi eum*. Populi mei (inquit) id est hominum, quos mihi in populum distinaui, quos ideo vt pereant, mea non patitur pietas atque prouidentia. Sed non suis manibus Iudex suū exequitur sententiam, sed satellitum. Hoc statuit esse homines, non alios quoscunque; qui non vt ministros Dei se gererent, sed vt iudices principales: & hoc tum vt cum diuinum iudicium referrent ac representarent, quasi in signo ac figura inuenerent opus istud iudicium esse, & vere per iudicium, ad mortem hominem istum iustum damnatum esse; tum vt seuera magis esset diuina percussio, iuxta sceleris meritū, dum innocens per sententiam iudicium morti adiudicatur.

Lex igitur huic operi, eo quod iudicium esset, fuerat adhibenda. At quonam modo?

Pro. 29. 2.

Luc. 24. 20.

Matth. 27.

20.

Luc. 23. 23.

Diuisio.

Isai. 53. 8.

modos: inſtēne an iniuſtē? Inſtē quidem, qua, opus eſt, iudicium Dei; iniuſtē verō, qua, opus eſt hominum, ipſam Dei ſententiam neq; intelligentiam, neq; intentionem. O magnum myſterium, & admirabile ſacramentum! lex vtrūq; præſtat ut valeat, tribus præceptorum generibus conſtituta eſt, Moraliū, Iudicialiū, & Cæremonialium. Moralia iubent quid factū opus ſit. Iudicialia pœnam iis decernunt, qui Moralia poſthabuerint. Cæremonialia modū præſcribunt viuendi, qui populo veteri congruebat, tum in cultu Dei, tum in mutuo ipſorū conuictu. Quia populus erat duræ ceruicis, debuit multitudine premi mandatorum, & grauitate. Quia Meſſiam expectabat, cuius populus ipſe quædam erat expectatio, & præparatio, debuerunt illorum mores & actus à lege præſcripti, ſpecula quædam eſſe atq; ſimilitudines, quæ quod fuerat à Meſſia perficiendum præfigurarent. Iudicium ergo illud, pro eo quod ab hominibus ſit, legi quoad moralia, & iudicialia præcepta manifeſtè aduerſatur. Conſonat autē occultè miro modo quoad cæremonialia, in quibus abſcondita ſunt Chriſti myſteria, & futuri ſæculi, generationiſq; venturæ, quæ eſt Eccleſia. Idq; maxime, cum maximū opus ſit hoc, in maximis trium illorum generum mandatis & decretis comprehenditur, vel eruitur ex illis quoque.

4. Hoc vt planum fiat, ſtatuiſmus omniū primum maximumq; præceptum legis eſſe de vno colendo Deo, ſicut in ordine fuit primum promulgatum; dicente lege & voce Dei: *Ego ſum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Egypti. Non habebis Deos alienos coram me.* Maximum & primum iudicium eſt contra blaſphemantes Deum. Propterea primum iudicium factum contra legis tranſgreſſorem, fuit contra blaſphemum. Vbi obſerua, quod immediatè poſt latam legem, Deus apponit iudicia contra legis tranſgreſſores, ita *Exod. 21. 7.* caput exordiens: *Hæc ſunt iudicia, qua propones eis.* Vbi primum morte plectendus decernitur homo qui percuſſerit hominē volens occidere; & in his nullum decernitur iudicium contra blaſphemantes Deū.

Quo ſilencio voluit lex quātum eſſet hoc flagitium, quod neque debuit vllō pacto commemorari, demonſtrare. Sed inuenio blaſphemo in populo, Moyses Deum cō-
Leuit. 24. 12.
ſuluit ſuper hoc, quoniam in lege non erat ei decreta calligatio. Deus ſtatuit illum fore lapidandum. Et tunc generale fecit mandatum. *Homo qui maledixerit Deo ſuo, portabit peccatū ſuum. Et qui blaſphema-
uerit nomen Domini, morte moriatur, lapidibus opprimet eum omnis multitudo.*
Leuit. 24. 15.
Et quoniam in iudicijs ſtatuentis, primum fuerat contra homicidam, ne illud putaretur primum omnium eſſe, hic repetens Deus: *Qui blaſphemauerit nomē Domini, morte moriatur;* adicit immediatè: *Qui percuſſerit, & occiderit hominē, morte moriatur.* Et alia pauca ſubdit iudicia: ita innuens primum omnium eſſe iudiciū contra blaſphemos: quandoquidem hic poſt primum iudicium de blaſphemia, immediatè ſubiicitur ſecundum, quod erat contra homicidam, & ante cætera primo loco poſitum erat. Ita ergo habemus, & primum præceptum legis decolendo Deo, & primum iudicium, quod eſt contra primi præcepti tranſgreſſorem. Nunc primum cæremonale perquiramus. Eius inquisitionem, & ratio facilem reddit, & auctoritas. Dictat quippè ratio, quod illud debeat eſſe primum, quod ritè colendi Dei ritum docet. Cui rationi conſonat lex, quæ mox poſt decem verba legis promulgata, repetit per Moysen: *Vos vidisti, quod de celo locutus ſum vobis. Exod. 20. 22.* *Non facietis Deos argenteos, nec Deos aureos facietis vobis. Altare de terra facietis mihi, & offeretis ſuper eo holocauſta, & pacifica veſtra.* Ecce primum rituale datum in lege de altari conſtruendo, & de offerendis ſuper eo ſacrificijs; quod vt ſciretur, ad modum colendi Deum pertinere, præmiſit oppoſitum, quod eſt Deos facere, cuiusq; modum inſigniore, nempe illos facere de argento, & auro; quo contra, vt directā appareat oppoſitio, vult ſibi fieri altare de terra.

Cum ergo illud ſit primū cæremonale ſ. præceptum, maximam, principalemque figuram debuit continere, nempe quæ
Ecce 2 primum

- primū, maximūque mysterium præostendat. Nemo autem dubitauerit, primū omnium mysteriorum Noui Testamenti esse Verbi æterni Incarnationē, quæ quod his continetur, sic colligamus. Data lege per vocem Dei loquentis de medio ignis, subdit scriptura: *Cunctus populus videbat voces, & lampades, & sonitum buccina, montemque fumantem, & perterriti, & pauore concussi steterunt procul, dicentes Moysi: loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne foris moriamur.* Hinc arrepta est occasio promittendi Christum, ut habes in libro Deuteronomij: ubi ait Dominus Moysi: *Bene omnia sunt locuti: Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum, similem tui: & ponam verba mea in ore eius, loqueturque ad eos omnia, quæ præcepero illi.* Ac si diceret Deus. Hominem vobis petitis loquentem, Moysen videlicet. Hominem dabo, qui sit Moysi similis, qui vobis loquetur verba mea. Iste ergo figuretur in caeremonia, quæ vobis prima præcipitur, dum dico: *Altare de terra facietis mihi: si homo erit, de terra factus erit, quia de terra & limo factus est homo: Fiet quidem à vobis non à me tantum, sicut primus homo, cum futurus sit filius hominis: Facietis ergo de terra, sed ut sciatis, illum speciale futurum esse opus Dei, aliud adiungo præceptum: Quod si altare lapideum feceris mihi, non adificabis illud de sectis lapidibus.* Nolo laboretis circa illud, nolo quid vestri operis accedat, nisi vel terram, quæ à me facta est, compingite: vel lapides vti natura facti sunt, vnà coniungite, ut fiat altare. Opus enim fuit istud Spiritus Sancti, de quo conceptus est Christus, ex Maria Virgine.
6. Quamuis autem per id, quod ibi dicitur, possit & eius Passio designari, videlicet: *Si leuaueris cultrum super eo, polluetur: eam tamen in sacrificijs super hoc altare offerendis attendimus, de quibus dicit lex ibi: Offeretis super eo holocausta, & pacifica vestra.* In quibus per mortem hostiarum, mors ipsa Christi, & Passio fuit præfigurata. Quod ergo dicit, offeretis super eo, ut ad figuratum transfertur, sic in-

tellige; super eo, id est, postquam erectum fuerit, & aptum sacrificio, tunc offeretis illum, qui in holocaustis & sacrificijs præfiguratur. Etenim non vna figura implet mysterium, non plenè signat Christum, pluribus opus erat. Significet itaque Altare Incarnationem, quæ idoneus holocausto factus est Christus; sacrificia verò illius Passionem præostendant. Secundum legem ergo debebat mori, quam sic instituerat Deus, ut in ea infinuaretur quid ille facturus esset, aut passurus: quin etiam præciperetur illi opus, quod erat consummaturus. In his enim præceptis, ac caeremonijs vidit ipse manifeste, quæ esset Patris voluntas, quodque opus esset illi ab eo datum, ut faceret. Tunc dixit: *Ece venio, ut faciam Deus voluntatem tuam, & legem tuam teneo in medio cordis mei.* Sic Itaque secundum legem, & debuit mori, & mortuus est. Vbi iudicium est Dei.

At non ita ubi iudicium est hominum. Partem quidem & hic habet lex, iubens Deum coli, & blasphemum occidi. Sed in quo errent iudices, lectio patefacit, inducens illos dicentes Nicodemo. *Scrutari scripturas, & vide, quia à Galilea propheta non surgit.* Qui & supra dixerunt: *Nunquid à Galilea venit Christus? Nonne scriptura dicit: Quia ex semine Dauid, & de Bethlehem castello, ubi erat Dauid, venit Christus?* In factum itaque errant, non in iure, putantes Christum sic esse Galilæum, ut non esset ex semine Dauid, & de Bethlehem castello; cum tamen verè esset ex semine Dauid, & natus in Bethlehem. Neque tamen erant excusabiles, quoniam Natiuitas eius in Bethlehem ita perspicua fuit omnibus, ut eos latere non posset, qui veritatem sincerè expetiuisent. Vnde & quod esset ex semine Dauid patentius fieret, quam si Virgo Maria in Bethlehem iuge habuisset domicilium. Non enim certum est omnes Ciues Bethlehemitas originem traxisse à Dauid. At veniens Virgo, ut describeretur tanquam ex domo, & familia Dauid, argumentum dedit euidentiissimum, puerum ex illa natum ex semine Dauid processisse.

At quale ius est illud, quo contra illum inue-

SECVNDA PARS.

inuoluntur, iniuste tamen ex facti igno-
rantia: Diximus esse, & primum præceptū,
& primum iudicium: Iudicium (inquam)
decretum transgredienti primum præcep-
tum. In datione autem legis, transgressio
ista notata est. Porro simul ac dixit: Ego

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de
terra Egypti: Adiecit: Non habebitis Deos
alienos coram me. Ecce transgressio falsò im-
posita Christo. De bono opere non lapidamus
te, sed de blasphemia, & quia tu homo cum sis,
facis te ipsum Deum. In hoc ergò, quod se Fi-
lium Dei, atq; ex consequenti Deum se fa-
tebatur, & contra præceptum facere vide-
batur, dicens: Non habebitis Deos alienos
coram me. Et blasphemus esse, sibi tribuens
quod est solius Dei. Ergò de blasphemia
illum iudicant. Sic Caiphas in consilio au-
diens ab illo, quæset Filius Dei, scidit vesti-
menta sua, dicens: Blasphemauit. Ecce nunc
audistis blasphemiam. Quid uobis uidetur?
At illi respondentes, dixerunt, Reus est mor-
tis. Ita ergò apparet quomodo, & secundum
legem mortuus est, & contra legem, ut meri-
tò dissensio facta sit propter eum, non in-
telligentibus partibus arcana Dei. Sic patet,
quomodo, ut pro scelere populi pateretur,
pro maximo scelere morti aduicatus est.

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
40

horum est mentis infirmitas, quæ per concupiscentiam emollitur, eneruatur, suaque velut soliditate euacuatur. Ruben quare paruus in numero? quia infirmatus est in mente, cessit carnis voluntati, a lege recessit. Sic Pater Iacob dixit moriturus: *Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea. Et principium dolorum mei, prior in donis, maior in imperio: effusus es sicut aqua; non crescas, quia ascendisti cubile patris tui, et maculasti stratum eius.* Quia erat primogenitus, idcirco vocatur fortitudinem, quia vigoris est, posse generare, & naturæ potentia qualibet apparet in opere. Principium doloris vocat, vel quia mulier in dolore parit, quem suum vocat vir, quod fiat vna caro; vel quia illum offendit, concubens cum

Gen. 35. 32 Bala vxore eius. Prior in donis, quia primogenito duplicabatur hæreditas, ut sanxit postmodum lex. Maior in imperio, quod primogenito debebatur. Hæc omnia perdidit propter vnâ concupiscentiam, quia effusus est sicut aqua mollis, quæ nullam habet, quæ in se contineatur, soliditatem & firmitatem. Qui ergo fortitudo dicebatur Patris, mollis factus est velut aqua, infirmus fluens. Hic est concupiscentiæ fructus & effectus. Mens est Ruben primogenitus, prima viuens in homine, quæ corpus viuificat, hominis fortitudo, prior in donis, maior in imperio; cuius dona sunt Sapientia, gratia, virtutes; cui soli debetur visio Omnipotentis, quæ domina est, in hominis totius imperio; quæ etiam doloris principium est, quia in illa suam habet peccatum originem; ut peccatum non sit, nisi quatenus illi consensus ab ea præbetur. Quod dum facit, infirmatur, & funditur descendens a sede imperii sui, se facies subiectam concupiscentiæ, carnis ancillam, & cui iniquitas dominatur. *Viuat tamen* inquit in tua benedictione Moyses. *Ruben non moriatur.* Rationem puto esse, quia inuidiæ prudenter restitit fratri, volens fratrem Ioseph reddere patri suo. Vita viuat, qui vitam innocenti seruauit, & patris voluit vitam à maximo mœrore liberare. Ergo quia alienæ restitit inuidiæ, viuat; quia propria concupiscentiæ cessit, non crescat, sed sit paruus in numero. Totum

hoc nos docet, mentem concupiscentia infirmari, ut non agat viriliter in diuina lege faciendâ.

Ex Iudæorum concupiscentia. *Hic est heres, venite occidamus eum, & nostra erit hæreditas.* En veraratio, quam obrem Christum heredem persequuntur, ut surripiant hæreditatem, ut fungantur principatu, quem habebant in populo; quæ eadem causa fuit Herodianæ persecutionis; quæ omnium transgressionum, & peccatorum in legem propria est origo. Cur enim dicitur a Salomone: *Puer, qui dimittitur voluntati suæ, confundit matrem suam.* Puer paruulus est, nondum vir virtute pollens, sed debilis, & delicatus est. Eiusmodi est omnis homo, qui dimittitur voluntati suæ, qui non sub ferula matris Legis viuat, & regitur. Quam idcirco confundit, & peruertit. Paruuli huiusmodi erant Iudæi, qui sub elementis mundi huius seruientes, dimissi sunt voluntati suæ, ad eum & Pilatus Christum tradiderit voluntati eorum. O si Lex loqui potuisset, ut mater ab eis confusa, quid dixisset? Numma-ter ego, nam filii vos? quid me prætenditis, auctori meo quasi aduersantem, repudiandam, damnandam; clamantes quod secundum legem debet mori? cur qui in illum credunt, me ignorantes dicitis? O filii, an non ego sum gloria vestra, qui idcirco in lege gloriamini? & me vos tamen confunditis, obsecratis, datis opprobrio? *Formis Legi Christus est, illum specto, illum promitto, illum mitto.* Quia in re itaque plus offendor, quam ubi Christus contemnitur, repudiatur, deturbatur. Et me (quod magis doleo) illius necis auctricem euulgatis. Sic qui peccant omnes, causam in legem reiciunt, bonum preferentes, quod semper est secundum legem. Sed in hoc stemus quod paruulorum est atque debilium, legem transgredi; si enim voluntati suæ dimissi, abeunt absque fortitudine post concupiscentias suas.

Hos sequitur ignorantia, ubi enim voluntas à rectitudine deflectit infirmata, ibi obscuratur intelligentia, mentis obtebratur oculus, & ratio in tenebris obtuscescit. Propterea ad Iosue sermo factus addidit:

addidit: *Vt intelligas cuncta qua agit, sis robustus legem custodiens, tunc diriges viam tuam, & intelliges eam.* Quomodo non intelligat quae facit, cui lex est lux? Huic lucerna est pedibus verbum Dei, & lumen semitis eius. At qui à lege auerit oculos, in tenebris ambulat; & nescit quò vadat, quid agat, quid appetat, quid petat. Ita Iudaei aded desipuerunt, vt eos, qui videbant, cecos deputarent, cæci ipsi, & duces cæcorum dicentes. *Turba hæc, qua non nouit legem, maledicti sunt.*
 Mat. 11. 49 Et Nicodemo. *Nunquid & tu Galilæus es.* Sic Caiphas ille. *Vos nescitis quidquam.* Quam rectè docet Salomon: *Ambulans recto itinere, & timens Deum, despicitur ab eo, qui infami graditur via.* His occlusa est via respiciendi, apertè enim repugnant veritati, vt ad iniurias quoque prouocentur. Iniuriosum quippe reputabant Iudaei Galilæum esse; & propterea dicunt Nicodemo: *Nunquid & tu Galilæus es?* Vt verè dictum sit à Salomone. *In auribus insipientium ne loquaris, quia despicient doctrinam eloquii tui.* Quam igitur cauendum est à voluntate nostra, & à legis posthabicione; ne nos paruulos, & debiles, & imperitos constituamus? Ad quod nos Sampsonis exemplum mouere debet, qui amissâ fortitudine amisit & oculos, & demum vitam.

Ergo sit institutum nostrum, atque elaboratio consilium, vt possimus singuli dicere: *Factus vir, euacuauit, qua erant paruuli: Resumptis viribus viriliter egi.* Hoc quomodo fiat, ex iam dictis exploratum est. Diximus quippe infirmitatis esse legem transgredi, ergo illam custodire fortitudinis est. Sicut ad Iosue dictum est, quòd in Sampsonè apparet manifestum. Si quis nouit prius, caput velarum subiectionem designare. Propterea Rebecca, viso Isaac, cui fuerat desponsata, tollens citò pallium operuit se. Thamar vt se scortum fingeret operuit faciem suam, sedens in bitulo. Sic Nazaræi vt Deo singulariter dediti, suæque seruituti modo quodam speciali separati declararentur, caesariem nutriebant. Et sic docet Paulus, vt quo se

subditas viris suis mulieres confiteantur, velato capite debere orare. Vn^o ergo Sampson, qui dum comam nutriuit, fuit fortissimus, argumento est, nos tū maxima fortitudine pradtos esse, cū Deo subiecti, illi seruiamus, legi illius obtemperantes. Mens enim nostra sua libertate atque potestate potitur, cum sui cōpos, se se ipsa, à re nulla, quæ sit extra ipsam, mota, liberè mouet ad nutum, ad votum suum, ad suam propriam voluntatem, quam sui dominationem ac potestatem nihil diminuit; propterea quod legi Dei se subiciat, ipsa enim mens sibi lex est, nec aliud Deus illi iubet, quàm quod ipsamet sibi. Ipsa enim sua natura, lumenque illi naturaliter inditum, & concreatum dicitur, quod debeat suo factori esse subiecta, summum bonum diligere super omnia, seipsam diligens, ad suum finem aspirare, in quo sit beata. Alteri facere, quod sibi fieri velit; nemini nocere, sicut & ipsa noceri detrectat. Hæc si facit, ipsa seipsam mouet, agit, regit, sua fruens libertate, potestate, imperio, dignitate. Quæ omnia, quòd lex ipsa Dei præcipiat, dum exequitur, legem custodit, legi subiecta. Tū, quæ extra se sunt, omnium nil timet, nil veretur, nibili pendit. Nicodemi, qui lege nitebatur, vide constantiam ad Principes Synagogæ. *Nunquid lex nostra iudicat quemquam, nisi prius audierit ab eo, & cognouerit quid faciat?* Vnde hoc didicerit, scire si vis; audi concinnentem Regium Prophetam: *Loquebar de testimonio tuo in conspectu Regi, & non confundebar.* Hoc signum magni Regis est, maxima præditi potestate, qui solum Deum timens, homines non veretur etiam in sublimiori potestate constitutos. Pergat ergo suam exponens virtutem ac fortitudinem, seq; dignum principatū. *Et meditabar in mandatis tuis, qua dilexi. Et leuaui manus meas ad mandata tua, qua dilexi.* Non pre duntaxat loquebar, corde meditabar, manu exercebar. *Quia fortis est, vt mors dilectio;* ea mihi virilem fecit animum; ipsa confortauit manus dissolutas, & genua debilia roborauit; vt non flecterem genua mea ante quameunque potestatem, quo minus loquerer de testimoniis

Judic. 13 & seq.

Pf. 118. 46.

Pf. 118. 47.

Cant. 8. 6.

monis tuis in conspectu Regum; vt non remissas tenerē man^o, quo min^o exerceret in iustificationibus tuis; sed eas cum vigore leuauit ad mandata tua perficienda. Neq; mēs ipsa amore vehemēti acta lassata est, quo minus meditarerur in eisdem mandatis, die, ac nocte. Itā ergō corde, ore, opere omnia se posse confirmat, diligens atq; custodiēs. Receptis denuō capillis Sampson, quos illi toronderat concupiscentia, & amor infirmus, velato iam capite restitutus Deo, factus illi subiectus, rogat. *Domine Deus, memento mei, & redde mihi nunc fortitudinem pristinam, Deus meus, vt uliscar me de hostibus meis.* Et exauditur. Qui hostes nostri sunt: sensus & caro nostra, mundus & lata porta, qui fortem, amissa fortitudine, ligant, fatigant, irrident, qui mentē staccidam, imbellem, imbecillem vinculis concupiscentiæ ligatam tenent, vt ab eis se non valeat expedire. Subdit^o ergō fiat noster animus Deo, & habebit sub se milites istos, qui contra legem Dei bella volunt, & inimici eius terram lingent; & exaltabitur ipse solus. & regnabit Rex, & potens erit magna facere, & mirabilia sicut & Christ^o, qui venit nō soluere legem, sed adimplere, regnabit in domo Iacob in eternum, & Regni eius non erit finis. In domo Iacob (inquam) qui fuit fortis contra Deum, vt contra homines præualere posse nō dubitaret. Heus Iacob, quandō contra Deum fortis fuisti, nisi quando domus tua Deū in carne persequens interfecit? Quando contra homines præualuisti, nisi quando in hoc Filio tuo, qui est Christus, orbē vniuersum subiugasti? Propterea verō contra homines præualuit Filius tuus, & tu in illo præualuisti: quoniam sic suam fortitudinē temperauit, vt fortes contra illum essent filii tui. Tunc ab eo benedict^o es in filiis tuis, quando in eo benedictæ sunt omnes gentes terræ, quarum si Abraham pater fuit, & tu simul cum Isaac, Pater constitutus es omnium gentium, qui sumus nos. Heus filii Iacob, veri fideles, estote fortes in fide, verē filii fortitudinis, filii Iacob, qui Deum sua fortitudine tenuit, nec prius dimisit, quam ab illo fuerit benedictus. Sic stete in Domino charissimi, vt benedictionem hereditate

possideatis in omni benedictione celesti. Amen.

MORALE.

Quod timuit Iacob ne patris benedictio sibi in maledictionē verteretur, hoc nobis solatio est, quibus maledictio in benedictionem conuersa est. Abraham a Deo sic benedictus est, vt in eo nationes vniuersæ terræ forent benedicendæ, & maledictus esset, qui illi maledictionem ausus fuisset inferre. O vtinā simus & nos deus, qui cum fidei Abraham sunt benedicti. Tu quid nobis oberit maledictio ista Iudæorum, qui dixerant. *Turba ista, quæ nō nouit legem, maledicta sunt.* Maledictio illa reuersa est in sinum suum, dicente Domino per Iacob. *Qui maledixerit tibi sit ille maledictus.* Noë, Cham filium suum, qui a Deo fuerat benedictus, maledicere non est ausus. *Benedixit quippe* (inquit Scriptura) *Deus Noë, & filiis suis, & dixit ad eos. Crescite, & multiplicamini, & replete terram.* Sed ad filium eius Chanaan deriuauit maledictionem, dicens. *Maledictus Chanaan, seruus seruorum erit fratribus suis.* Quis ergō iuratus, qui benedicti sunt a Deo, hos propria ferire maledictione? Benedictio Dei data filiis Noë erat ad propagandum. Dixit enim: *Crescite, & multiplicamini.* At benedictio filiorum Dei & Abraham, iustificatio est; vt declarat Apostolus. *At si Deus iustificat quis est qui condemnet?* qui maledicet? qui imputet iniquitatem? Quantumlibet maledicat mundus, quantum inuehant super iustos, impii maledictionem, qui benedictus est a Domino, erit ille benedictus. Putabat Esau ad se patris trahere benedictionē, quæ iam ceciderat super Iacob, sed ait Isaac. *Benedixi ei, & erit benedictus.* O iusti homines, Benedicti vos a Domino qui fecit cœlū & terrā. Nolite timere eos, qui de credentibus in Christū dicunt. *Maledicti sunt* Qui custodiunt legem, super hos benedictio de cœlo descendit, dicente Moysē. *Si audieris vocem Domini Dei tui, vt facias, atq; custodias omnia mandata eius, Veniens super te vniuersa benedictione ista. Si tamen præcepta eius audieris. Benedictus tu in ciuitate, & benedictus in agro.* Benedi-

Judic. 16.
28.

Mar. 5. 17

Luc. 1. 31.
Gen. 32. 24

Gen. 32. 26

Aus fructus ventris tui & fructus terra tua, & fructus iumentorum tuorum. Benedictio Domini omnia bona confert: & bona omnia possidenti quid mali contingere potest? Audi sapientem. Benedictio Domini

semen nō deriuauerit? Potius ex nuru permissus est filios habere, ex quibus est Christus secundum carnem, quam ex genere illo maledicto. Vnde Scriptura dicit de Iuda: *Vidit filia hominis Chanaanai vocabulo Sue,*

Gen. 38. 2.

& accepta uxore, ingressus est ad eā. Phraſis hæc innuit, non fuisse filios Iacob confuctos, accipere uxores Chanaanas, q̄ de nullo alio expressum est. Vnde nec Thamar, q̄ uxore dedit primogenito suo, dicitur fuisse Chanaanitis. Erant n. in terra illa, & Imahelita, & Madianita, & alij ex genere Abraham. Ergo qui benedictus est, cū maledictis non commisceatur. Nam benedictus ille, qui venit in nomine Domini, trahere noluit originē ex genere maledicto.

In hoc obediens fuit Iacob. Ergo per o-

bedientiā, vera accipitur benedictio: quam qui tenet, ab omni malo protegitur. Arte si Iacob a Patre obtinuit benedictionem; labore & fletu illam ab Angelo consecutus est: *Dimite me (dicit illi Angelus) iam enim*

Gen. 32. 26

ascendit aurora: Respondit: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi: & benedixit ei in eodem loco. Propheta verò & hoc addit: In

fortitudine sua directus est cū Angelo Et in-

Osee 12.

ualuit ad Angelum, & confortatus est, fleuit,

& rogauit eum. Laboret ergo, qui vult be-

nedici, roget cū lacrymis, quia non ex natura habetur ista benedictio. sed arte, labore, deuotione. Ideo Angelus anteq̄ benediceret, mutauit illi nomen, vt vltra non vocaretur Iacob, quod illi à natura fuerat im-

Gen. 32. 27

positum, quia tenens fratris plantā, egressus est de vtero matris suæ. Sed Israël nomen inditum est illi ab eo, quod præualuit cum

Deo, quem Angelus representabat. Bellū, contentio, fortitudo id est, quo benedictio obtinetur: quā vbi consecutus quis fuerit, ab eo iam bonis vniuersis refertur, mala omnia

pullantur. Si fortis fuisti contra Deū, Gen. 32. 28

quāto magis aduersus homines præualebis? Gen. 27. 37

Iacob Patris benedictione bonis omnibus stabilitus est. Rursus illum benedicens, de manu fratris sui illum odientis eruit illum, mittens in Syriam, vbi ditatus est. Hic est fructus, hoc emolumentum veræ benedictionis. Labor si postuletur ad eam consequendam, quis illum recusauerit? Quem laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

laborare tadebit? cuius erit tam peruersus

Gen. 10. 6. tu iustus: quia benedictio Domini super caput iusti. Et si ambulaueris in medio vbra mortis, non timebis mala. Et si ambulaueris in igne flamma non nocet; & si consistant aduersum te castra, nō timebit. or tuū. Et si exurgat aduersum te praelium, in eo ipso sperabis, quia pugnando, & vincendo amplior super te veniet benedictio. O quanta fortitudo iustitiæ: o quam bonū, & iucundū est a Deo benedictionibus adimpleri: o quantum donum homini est a Deo collatum, vt possit sibi surripere benedictionem!

18 Esau, quoniam primogenitus erat, si benedictus fuisset a Patre, naturalis videretur esse benedictio. Sed Iacob sibi benedictionem acquisiuit, obediens matri, cui facta fuerat reuelatio, q̄ maior seruiet minori; atq; idē obediens voci Dei atq; decreto. Iam decretum est: *Veniet super te vniuersa benedictiones ista: Si tamē præcepta eius audieris. Pater Isaac affectu ferebatur naturali. Isaac (inquit Scriptura) amabat Esau, cō quod de venationibus illius vesceretur: & Rebecca diligebat Iacob. Ratio non additur dilectionis Rebecca; sed supponitur: quia mox antē narratur q̄ a Domino audierat Iacob esse prælectum, & prælatum Esau. Ergo illius dilectio consilium Dñi, dilectio Isaac cōmodum carnis. Vbi præualeat caro, non expectes benedictionē a Deo salutari nostro. Qui vocem, qui cōsilium, qui Dei sequitur voluntatem, iste Diuinam benedictionem cōsequitur, iste erit a Deo protectus. Isaac vt Dei cognouit voluntatem, benedictionem filij confirmavit, dicens: *Benedixi ei, & erit benedictus. Et missurus illum in Syriam, nē offenderetur ab Esau, iterum benedixit ei: Vocauitq; Isaac Iacob, & benedixit eum, præcepitque ei dicens: Noli accipere coniugem de genere Chanaan. Qui benedictus erat, generi non debebat maledicto coniungi.**

19 Putas otiosum esse, q̄ Iudas, qui uxorem acceperat Chanaanidem, ex ea ad Christū

animus, vt Esau instar velit sine merito benedici?

Habeas ergo meritam benedictionem, *Psal. 90. 5.* & non timebis à timore nocturno, à sagitta volante in die, à negotio per ambulante in tenebris, ab incurfu, & damonio meridiano. Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextera tua. At non ceciderunt Iudæi, qui credentes maledicebant? Maledicti ipsi, maledictione redundantes, in alios effundere illam volentes, ab ipsamet oppressi sunt. Videte quid ad litteram sit scriptum de Iudæis, Christum persequentibus, per

Psal. 108. 17. Dauid in Psalmo. *Et persecutus est hominē inopem, & mendicū, & compunctum corde mortificare. Et dilexit maledictionem, & venit ei, & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum; & intrauit sicut aqua in interiora eius, & sicut oleū in ossibus eius. Fiat ei sicut vestimentum, quo operitur, & sicut zona, qua semper praerigitur. Hoc opus sorū, qui detrahunt mihi apud Dominum, & qui lequantur mala aduersus animam meam. Et detrahentes illi apud Dominum, qui de illis credentibus dicunt. Maledicti sunt. Sic aduersus illum mala loquuntur, sic persequuntur. Quid ergo? Ab ei⁹ benedictione elongati sunt, induti maledictione, q̄ sic illis adheret, vt vestimentum & zona, qua continuē precinguntur. Apparent n. omnibus hominib⁹, vt à Deo maledicti, & in ea maledictione perstricti & obdurati, q̄ non exterius modò abominabiles illas reddit apud orbem vniuersum; verū & interiora illorum penetrat, sicut aqua, quin & sicut oleum q̄ etiā ossibus illabitur. Etenim vt à Deo distincti sunt, ita tabescunt in semet ipsis, indignatur, cruciatur, vt de illis prorsus vera sit ista sententia. *Peccator videbit**

Psal. 111. 10. *Et irascetur, dentibus suis fremet, & tabescet, desiderium peccatorum peribit.*

22. Hæc autem in figura facta sunt nostri. *Psal. 118. 21.* Qui verò sunt maledicti? *Increpasti superbos? maledicti, qui declinant à mandatis tuis.* An nō inter nos pleriq; superbi sunt? multi declinantes à mandatis Dei: nō pauci pauperem persequentes? viro iusto obloquentes? An non sunt terra illa, de qua Apostol⁹:

Hebr. 6. 7. Terra sape venientū super se bibens imbrem,

& generans herbam opportunam illis, à quibus colitur, accipit benedictionē à Deo: proferens autem spinas, & tribulos, reprobā est, & maledictio proxima, cuius consummatio in combustionē. Quam pauci sunt, qui herbæ generant opportunam, repleti fructu iustitiæ? Spinæ proferūt ac tribulos peccatorū; illorū fructus est luxuries in flagitijs, crudelitas in supplicijs, auaritia in rapinis, superbia in contumelijs. Et quas res ista peccata efficere possunt, eas omnes reperies in infidelibus: terra maledictio proxima, homines induri maledictione, eadē pleni vsq; ad interiora & intima cordis. Quorū consummatio in combustionem. Maledicta terra spinas germinans ac tribulos, quid aliud maneat, q̄ ignem comburentem in terrarum? Iam olim aqua diluuij operuit omnem terram, q̄ erat corrupta iniquitate. Ignis nūc sua cōbustione circumplectitur totam terram, quæ maledictio proxima est, maledictioni subiecta, locus & carcer maledictorum; qui ad ignem mittentur, qui paratus est diabolo & angelis ei⁹. Eia ergo exuimini vestimentum hoc tam pestiferū maledictionis, quo sunt operi, qui declinant à mandatis Dei, vt totis visceribus deprecemur Deū, dicentes: *Aufer à me opprobriū, & contempum* maledictionis videlicet) *quia testimonia tua exquisiui.* Fiat, fiat.

FERIA VI. DOMINICÆ DE LAZARO.

CONCIO PRIMA.

Collegerunt Pontifices & Pharisæi Concilium, & dicebant quid, &c. *Ioan. 11. 47.*

ARGVMENTVM.

Consideratur sacrificium vitula, qua sacrificabatur in antiqua lege. Ponderatur eius proprietates, & morti Christi optime aptantur. Colliguntur perpetua moralitates.

MULTI.